

Samenvatting van de Leidraad herplant essentaksterfte

De Leidraad herplant essentaksterfte beschrijft de werkwijze en de uitgangspunten voor het terugplanten van boomsoorten ter vervanging van essen die vanwege essentaksterfte worden gerooid. Met deze Leidraad willen wij een zorgvuldige, heldere afwegingsmethode presenteren voor vervangende boomsoorten voor de es, zodat wij in de toekomst een gezond en divers bomenbestand hebben. De Leidraad sluit zoveel mogelijk aan bij het gemeentelijke bomenbeleid. Uitgangspunt van de leidraad is om waar mogelijk voor elke gerooid boom een nieuwe boom terug te planten, conform ons bomenbeleid. Verder worden er geen essen terug geplant, zolang essentaksterfte heerst en er nog geen resistente soorten zijn.

Maatwerk

In de leidraad is aangegeven hoe we de te rooien essen willen gaan vervangen. Uiteraard bepaalt de betreffende situatie op welke manier een es wordt vervangen. Hierbij zullen we zoveel mogelijk volgens deze leidraad werken, maar het kan zijn dat in een uitzonderlijk geval we afwijken van deze leidraad, omdat we maatwerk willen leveren.

Structuren

In het Utrechtse bomenbeleid onderscheiden we vier verschillende structuren. Met structuren wordt bedoeld: de indeling op welke plek bomen zijn geplant. De structuren worden ook in de Leidraad aangehouden en zijn: wijkstructuur, lijnen, parken en Landgoederen.

Afwegingskader

Voor alle vier structuren hanteren we een algemeen afwegingskader. Dit zijn: de locatie waar de te rooien boom staat, de bestaande structuur, de ondergrondse ruimte en vijf boomwaarden. Bij het afwegingscriterium locatie wordt onder andere bekeken of een vergelijkbare boom terug geplant kan worden in verband met de ter beschikking staande bovengrondse ruimte. Bij de bestaande structuur kijken we naar de aanwezige boomsoorten en naar de verspreiding van deze bomen. Daarnaast moet er gekeken worden of er genoeg plek is voor de wortels, zodat de nieuwe boom kan uitgroeien tot een volwaardige boom. Tevens zijn de volgende boomwaarden van belang: klimaat, dracht, ecologie, duurzaamheid en inheems. Door rekening te houden met deze boomwaarden zorgen we voor een grotere diversiteit van het bomenbestand. We verhogen de variatie en passen ook nieuwe soorten toe die we op dit moment nog niet in de stad hebben staan.

Welke boomsoorten worden voorgesteld aan bewoners en/of door ons worden gekozen wordt bepaald door een vakkundig team met kennis op het gebied van met name boomtechniek, ecologie en ontwerp. Het afwegingskader is hierbij leidend. Bij sommige structuren zijn er ook andere belangrijke factoren die een rol spelen, dit wordt dan uitgelegd bij de betreffende structuur.

Grootte

Bomen kunnen qua grootte verdeeld worden in drie ordes. Elke soort is ingedeeld in een bepaalde orde. Wordt een boom gerooid, dan wordt in principe een boomsoort van dezelfde orde teruggeplant. Dit betekent dat we een jonge boom terugplanten, maar dat deze nieuwe boom uiteindelijk ongeveer net zo groot wordt als de gerooid es.

Wijkstructuur

De wijkstructuur is onderverdeeld in woonstraten, wijkplantsoenen en wijkhoofdwegen.

Bomen in woonstraten en wijkplantsoenen bepalen het beeld van een straat en sommige bewoners zijn gehecht aan de bomen die in hun straat staan. Daarom is voor de boomsoortkeuze voor woonstraten en wijkplantsoenen participatie belangrijk. In de regel kunnen bij vijf of meer te kappen bomen in een woonstraat of in een wijkplantsoen bewoners uit minimaal twee boomsoorten kiezen. Afhankelijk van de hoeveelheid te rooien bomen, de lengte van de straat en/of de gevoeligheid in de wijk kan ook een participatietraject opgestart worden bij minder dan 5 bomen. Hoe we de bewoners betrekken, kunt u lezen onder het kopje communicatie. De twee boomsoorten worden gekozen op basis van het

afwegingskader.

De bomen op de wijkhoofdwegen nemen een belangrijke positie in in de wijk. Zij bepalen voor een groot deel het straatbeeld en de bomen op de wijkhoofdwegen zijn vaak het eerste wat iemand ziet van de wijk. Op deze wegen gaat het minder om individueel belang van aanwonenden, maar over keuzes op wijkniveau. Bovenstaande leidt er toe dat we bij wijkhoofdwegen in principe beperkt participatie toepassen. Wij kiezen een boomsoort door naast het algemene afwegingskader ook de volgende punten af te wegen: het huidige bomenbestand, het karakter van de wijk en de mogelijkheid van het verplaatsen van kabels en leidingen.

Lijnen

De structuur lijnen wordt onderverdeeld in hoofdlijnen, hofstad¹ en ecologisch overig.

Voor de hoofdlijnen zijn hoofdboomsoorten in het bomenbeleid benoemd. In een aantal gevallen worden er voor één bepaalde hoofdlijn twee boomsoorten benoemd. Als door het wegvallen van de es slechts één boomsoort voor die hoofdlijn overblijft, vinden wij deze keuze te minimaal. Bomendiversiteit is van groot belang en daarom willen wij dan een nieuwe boomsoort toevoegen. Aanvullend op het afwegingskader is cultuurhistorie bij de lijnen ook van belang. Het belang van cultuurhistorie betekent dat bij bijvoorbeeld kenmerkende historische wegen erfgoeddeskundigen worden betrokken bij het bepalen van de nieuwe boomsoort.

Voor hofsteden zijn voldoende boomsoorten genoemd waaruit een keuze gemaakt kan worden bij uitval door de es. Dit is ook van toepassing voor 'ecologisch overig'. Hiermee worden beplantingen langs spoorlijnen en watergangen bedoeld.

Parken

Voor de boomsoortkeuze in parken sluiten wij zoveel als mogelijk aan bij de bestaande beheerplannen. Afhankelijk van het park kan ook cultuurhistorie, naast het afwegingskader, een belangrijk punt zijn. De soortkeuze en eventuele actualisatie van beheerplannen worden afgestemd met de verschillende beheer- en belangengroepen, als deze er zijn.

Landgoederen

Voor de Landgoederen is het beheerplan uitgangspunt voor de herplant in de bosvakken. Voor de historische tuinen op de Landgoederen houden wij ons aan de boomsoortkeuze die in de inrichtingsplannen vastgelegd is. De toekomstige boomsoortkeuze zal afgestemd worden met de verschillende beheer- en belangengroepen.

Voorbeelden

In de Leidraad herplant essentaksterfte hebben wij drie locaties waar herplant plaats zal vinden, uitgewerkt. Deze voorbeelden laten zien hoe wij het afwegingskader voor de nieuwe boomsoort/boomsoorten zullen toepassen.

Eventuele aanpassing leidraad

We hopen dat we deze leidraad de komende jaren kunnen gebruiken voor het bepalen van de boomsoorten. Het kan zijn dat in de praktijk blijkt dat onderdelen van de aanpak anders blijken te werken dan we nu denken. Daarom zullen we begin 2019 deze leidraad evalueren en zullen we in het voorjaar 2019 de gemeenteraad informeren als we de leidraad willen aanpassen.

Communicatie

De essentaksterfte heeft grote gevolgen voor Utrecht. Daarom is het belangrijk om de bewoners van onze stad te informeren over en te betrekken bij de essentaksterfte. Bewoners moeten weten; wat is deze ziekte, wat is de impact voor onze stad, en wat betekent dit voor mijn straatbeeld? We zorgen uiteraard voor een algemene, duidelijke en eenduidige communicatie: de website www.utrecht.nl/essentaksterfte is altijd actueel. Hier kunnen alle Utrechters informatie vinden over de ziekte. Met foto's en filmpjes laten we zien hoe de ziekte zich ontwikkelt. Dit plaatsen we ook op social

¹ Hofsteden zijn plekken waar ridderhofsteden hebben gestaan

media. Als een es gerooid moet worden, informeren we de (buurt)bewoners uiterlijk een week van tevoren hierover. Dit doen we standaard door middel van een wijkbericht en berichten in de wijknieuwsbrieven en wijktwitteraccount. Ook krijgt de es een bomenlint. Op dit lint staat dat de boom gekapt moet worden vanwege essentaksterfte en verwijzen we naar de webpagina en het algemene telefoonnummer van de gemeente.

Daarnaast vindt soms per structuur extra communicatie naar de bewoners plaats. Zo zullen we voor de woonstraten en wijkplantsoenen waar de impact op het straatbeeld groot is, proberen de bewoners te betrekken bij de boomsoortkeuze, zoals hierboven beschreven. Dit doen we via een wijkbericht. We bieden bewoners dan de mogelijkheid om via een reactieformulier op de website of een mail hun voorkeur aan te geven. Het voorstel met de meeste voorkeursstemmen voeren we uit. Ook de Landgoederen kennen logischerwijs een afwijkend communicatieplan. Zo zullen we op de Landgoederen onze herplantplannen ook afstemmen met onze partners op de landgoederen.

Vervolg

Met de Leidraad herplant essentaksterfte is de werkwijze voor de aanpak essentaksterfte in de gemeente Utrecht compleet. In het voorjaar 2018 zal op basis van deze leidraad voor gerooide essen in 2017 en de te rooien essen in 2018 uitgewerkt worden welke boomsoort terug geplant wordt. Hierbij wordt rekening gehouden met lopende projecten. In 2018 zullen we alle te rooien essen verwijderen. In het plantseizoen 2018/2019 worden de nieuwe bomen geplant.